

1865-08-03

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Letter

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
Reims

Arkivplacering:
Uden FA nummer. Kasse F 3,1

Keywords:
Rejsebrev, kristendom,
livsanskuelse, rejsebreve

SUMMARY

J. C. Jacobsen fortsætter sine teologiske og åndelige betragtninger fra sidste brev. Brevet har ingen afslutning.

TRANSSKRIFTION

Reims Torsdag Aften 3 August
1865

Kjære Carl!

I mit sidste Brev til dig ytrede jeg, at jeg i et senere Brev vilde fortsætte mine theologiske Betragtninger, men jeg har siden været og er fremdeles saa optaget af Iagttagelser og Betragtninger over min Haandtering, at jeg næsten havde opgivet Tanken om, at kunne beskjæftige mig med Andet paa den øvrige Deel af min Reise. Nu træffer det sig imidlertid saa, at jeg er kommen hertil i Aften og - efterat have seet Cathedralen udvendigt ved Solnedgang - intet har at foretage mig i en Timestid eller 2 indtil Sengetid. Mine Vinduer vende ud mod Kirken som viser sig i sin imponerende Skikkelse i Maanelyset og Kirkens Klokker ringe alvorligt og høitideligt for mig.- Dette lader ganske uvilkaarligt mit Sind og Tanke hen paa dit Brev og paa det lovede Svar. Jeg vil ikke være din Religionslærer, men kun meddele dig min religiøse Bevidsthed, saaledes som den efterhaanden har udviklet sig for mig.- Protestanten er ikke som Katholiken, en blindt Troende, men hans Tro skal være Resultatet af hans egen Prøvelse og Grandskning.- Protestanten troer ikke, fordi Præstendette eller hiint, men han overveier, hvad han har hørt og læst i Bibelen og danner sig derefter sin Livsanskuelse.- Den protestantiske Menighed eller "Kirke" udgjør derfor ikke en saadan "Enhed" som den "catholske", hvori Paven alene har Ret og Magt til at sige, hvad der skal troes.- Hos Protestanterne er Selvvirkomheden hos den Enkelte paa Troesgebetet en Ret - og en Pligt - og den Enkeltes Tro faaer derfor mere eller mindre en individuel Character.- For mig stiller næsten Alt, hvad der hedder Dogmer, sig som noget Uvæsentligt, tildeels fornuftsstridigt og for Christendommens sande Væsen fremmed. En Deel deraf er ikke Andet end orientalske Forestilinger, Myther og billedlig Tale, som af de

cældste, christelige Kirkelærere ere optagne i de "hellige Skrifter". Treenighedslæren forstaar jeg ikke, men Christendommen

behøver i mine Øine ikke denne for at godtgjøre sin guddommelige Oprindelse. Forsoningslæren forekommer mig fornuftsstridig og jeg troer ligesaa lidt paa den, som paa Treenigheden.- At alle de Mennesker, der have levet før Christus og alle de senere Levende, der uden egen Skyld ere uvidende om Christendommens Moral, skulle være fordømte til Helvede, er i mine Øine en aldeles uchristelig Lære. De kunne ikke her i Verden blive saa fuldkomne blive saa fuldkomne og altsaa ikke saa lykkelige, som de der kjende og følge den sande Lære: dette er Sandhed, men saavist som der er et Liv efter dette, hvor Betingelserne for en høiere Fuldkommenhed ere tilstede, saavist kan hines Ufuldkommenhed heller ikke vedvare evigt. Men naar jeg slaaer en Streg over saa vigtige Dogmer, som de nævnte, hvad bliver der da tilbage, som jeg troer paa af Dogmer. Jeg troer paa en eneste Gud, som har skabt Verden, der paa hvert Punct bærer Præget af og Vidnesbyrd om en Viisdom, hvorfor Mennesket i Ydmyghed og Ærefrygt maa bøie sig. Ved Verden forstaaer jeg ikke alene Jorden og alle de andre Kloder, der bevæge sig i Rummet, men ogsaa det aandelige Liv, der bevæger sig i Tiden: Menneskehedens Liv. Ogsaa her aabenbarer den evige Viisdom sig, som staaende uendeligt høit over Menneskets kortsynede Indsigt, saa at Menneskeheden, trods alle de Enkeltes Feilgreb, trods tilsyneladende alle virkelige, men forbigaaende Tilbagegange, dog skrider fremad til en høiere Tilværelse, saa at det Sande og Fornuftige trods Vildfarelser og Ondskab dog efterhaanden seirer. Dette er for mig Guds Forsyn.- Det specielle Forsyn, som den Enkelte paakalder i det enkelte Tilfælde troer jeg ikke paa, fordi denne Tro, saa skøn og trøstende, som den er, strider mod Fornuften og med Troen paa en fornuftig Verdensorden. (fra Ørstedes Skrifter)

Men fordi jeg ikke troer, at Gud paa den Enkeltes Bøn handler med Verdensordenen eller gjør Mirakler, derfor miskjender jeg ikke Bønnen, den varme, ydmyge, inderlige Henvendelse til det høieste Væsen, men jeg tillægger kun Bønnen Værd, forsaavidt den Bedendes Attraa gaaer ud paa at styrkes i Viisdom, Taalmod, Ydmyghed osv. Men nu Udødelighedslæren! Kan man filosofisk bevise dens Sandhed? Nei! - Kan man begribe Udødeligheden? Nei ligesaa lidt som vi overhovedet her paa Jorden, som aandelige Væsener, kunne begribe det Uendelige i Tid eller i Rum.- Skal jeg da troe paa det, jeg ikke kan begribe, endmindre bevise

Rigtigheden af ? Jeg svarer her ubetinget: Ja! thi uden Udødelighed forekommer hele Menneskelivet mig at være idel Ufornuft.- Uden Udødelighed var der ingen evig Retfærdighed, thi den Onde bortviser brat uden at faae sin Straf og den Gode ligesaa uden at faae sin Løn. Dernæst det forekommer mig klart, at hele Menneskets Liv med med Nødvendighed, forudsætter en Fortsættelse udover Døden. Menneskene kunne umuligt have faaet en Guddomsgeist i deres Indre alene for at spise , drikke, sove og døe.- Menneskets Maal er aandelig og sødelig Fuldkommenhed. - Opnaaelsen deraf er salighed. Forsømmelsen deraf fremkalder Anger, Smerte, Helvedsqual. Dette er det man billedligt betegner med Guds Dom, Guds Vrede. Men denne stærke Trang til Fuldkommenhed kan jo, det saa er, ikke tilfredsstilles her paa Jorden og Mangfoldige bortrives jo i en tidlig Alder, ja som smaae Børn. Var der nogen fornuft i saadan en Tilværelse, uden en Fortsættelse hinsides Graven? Nei! Altsaa, der maa være en Fortsættelse, med Bevidsthed om det hernede førte Liv. Derom synes jeg ikke, at der kan være Skygge at Tvivl.- At gruble over Formen for dette fortsatte Liv nytter til

Intet, thi vor Tanke kan ikke gennemskue Evigheden. Man kan ikke let modstaae Fristelsen til at lade Phantasien udmale sig denne Tilværelses-Tilstand men man bør ikke dvæle for meget derved og i hvert Fald holde sig klart for Øie, at det kun er Phantasien Spil og ikke Tanken, som fremkalder disse Billeder. For Livet hernede er da uden Betydning.-

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Guldet, der nu er i Land, den ikke gjennemløber Gjensiden. Man
kan ikke lade sig medtage i at sætte sig på at undersøge Landet, og
at se på den store Cimantfer - Cirkel, men man bør ikke
være for meget barmhjertig og i hvert Fald sætte sig på at undersøge
den, at den er en af de største og af de bedste, som
sammendes store Cirkler. Der er ingen Grund til at
den er en af de bedste.